

นักสู้

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๙

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : ข้อ ๓๑๔๙. เรื่อง “การภาวนา”

กราบนมัสการหลวงพ่อกุ ที่ผ่านมามีแต่อาการเกิดดับ แต่กิเลสไม่ขยับเลยสักนิด เพราะไม่รู้จักและมองไม่เห็นกิเลส ดูแต่เงาสะท้อนหน้าฉาก แต่ไม่เคยสาวไปถึงผู้บังการหลังฉาก เพราะกำลังสู้ไม่พอ

เมื่อภาวนาไปบ่อยครั้งจึงได้รู้ว่า ความหิว ความรู้สึกเจ็บปวด ความรู้สึกแน่นจุก คัดจุก มันล้วนเป็นเรื่องหลอกที่ถูกสมมุติขึ้นมา ปัญญาจึงเกิดขึ้นตอนเหมือนหมาจวนตรอก จะเข้าไปเป็นส่วนผสมใหม่ในความง่วงและจิตใต้สำนึก ถ้าเข้าไปฆ่าผู้บังการหลังฉากได้ให้ตายไปที่ละตัว เงาที่สะท้อนออกมาจึงเปลี่ยนไป แล้วสักวันกระจกของเราจะใส

ภาวนาผิดถูกอย่างไร ขออุบายแนะนำด้วยเจ้าค่ะ

ตอบ : นี้พูดถึงการภาวนานะ

เวลาการภาวนาๆ เราอยู่กับครูบาอาจารย์มา เวลาโยมมาถามปัญหานี้มากมาย มหาศาล ท่านก็นั่งฟังเฉย นั่งฟัง นั่งฟังเพราะอะไร เพราะหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ของเรา ท่านอยากจะให้ชาวพุทธเราได้ฝึกหัดภาวนา ถ้าการฝึกหัดภาวนา นั้นนี่คือการเริ่มต้น

อย่างเช่นในสมัยปัจจุบันนี้ คนที่เห็นแก่สุขภาพกาย สุขภาพจิต เขาออกกำลังกายของเขา คนที่ถ้าสุขภาพจิตดี อย่าเครียด อย่ากังวล ถ้าสุขภาพกาย สุขภาพจิตดี คนเราจะสมบูรณ์จิตใจจะผ่องใส

การฝึกหัดภาวนาของชาวพุทธส่วนใหญ่แล้วมันก็ได้แค่นี้ ได้แค่คลายความเครียด ด้วยความวิตกกังวล ผลของมันมีเท่านี้แหละ ผลของมันมีเท่านี้เพราะอะไร เพราะปุณฺณ กัลยาณชน การฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา ครูบาอาจารย์ของเราท่านตราตรำ ท่านการกระทำของเรา เห็นไหม

เวลาครูบาอาจารย์ของเรา “ธรรมะอยู่ปากตาย”

ธรรมะอยู่ปากตาย ท่านฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาโดนกิเลสมันหลอก มันหลอกแล้วหลอกเล่า

แล้วถ้าไม่มีครูบาอาจารย์ หรือครูบาอาจารย์ถ้าไม่มีหลักมีเกณฑ์ใด ใครมาอธิบายเรื่องธรรมะ เออออห่อหมก ยกยอปอปั้นเขาไปทั้งนั้นนะ

เวลาครูบาอาจารย์ของเราเนาะ ถ้าใครฝึกหัดประพฤติปฏิบัติ ท่านก็ให้กำลังใจ ท่านก็อนุโมทนากับผู้ที่ฝึกหัดประพฤติปฏิบัตินั้น แล้วถ้าผู้ที่ฝึกหัดประพฤติปฏิบัติเป็นสุจริตชน เขาทำคุณงามความดีของเขาได้มากน้อยขนาดไหน นั่นก็เป็นปัจจัยตั้ง เป็นสันทิฏฐิโกที่เขาจะรู้เขาจะเห็นในหัวใจของเขา

อันนี้ก็เหมือนกัน ผู้ที่ฝึกหัดปฏิบัติ ชาวพุทธๆ ที่ฝึกหัดปฏิบัติ หลวงตาพระมหาบัวท่านพูดไว้ มันก็เป็นแค่พิธีปฏิบัติ ปฏิบัติพอเป็นพิธี

ปฏิบัติพอเป็นพิธี แล้วก็พิธีการปฏิบัติ มาเป็นการประพฤติปฏิบัติ โดยถ้าการประพฤติปฏิบัติโดยข้อเท็จจริงของชาวพุทธใจ เวลาทำทาน โอ้โฮ! คนนี้แน่นไปหมดเลย ยิ่งหล่อพระ หล่อพระพุทธรูป ทำทานยิ่งใหญ่ คนนี้แน่นไปหมดเลย เวลาถึงภาวนาเหลือสองคน มันไม่มีใครทำจริงทำจังหอรอก

มันทำจริงทำจังขึ้นมาเพราะอะไร เพราะการภาวนา สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี คือกิเลสมันสงบตัวลง กิเลสไม่สงบตัวลง จิตนั้นจะเป็นสัมมาสมาธิไม่ได้

ผู้ที่ฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ให้กิเลสมันผลอๆ เผอเรอ ความเผอเรอ นั่นว่าเป็นธรรมๆ

ธรรมเกิดจากความเผอเรอสติไซ้ใหม่ ธรรมเกิดจากการเผอเรอ การไม่เอาไหนไซ้ใหม่ มันเป็นไปไม่ได้

สิ่งที่เป็นจริง ๆ ขึ้นมานะ สัมมาสมาธิ จิตเป็นหนึ่ง ไม่พาดพิงอารมณ์ใดๆ ทั้งสิ้น ถ้ามันเป็นสัจจะเป็นความจริงของมัน

แต่เวลาที่ฝึกหัดปฏิบัติกันมันพาดพิงอารมณ์ใหม่ ถ้าไม่พาดพิงจะรู้ได้อย่างไร ไม่พาดพิงจะเห็นมุ่นเห็นนี้ได้อย่างไร มันพาดพิงไปทั้งนั้นนะ นี่เหมือนกัน การฝึกหัดปฏิบัติไป ตามข้อเท็จจริงไป

ไฉนนี้ก็เหมือนกัน เวลาจะเข้าสู่คำถามไป เวลาคำถามๆ เขาฝึกหัดปฏิบัติมา เขาผ่านมา เขาดูการเกิดดับๆ การเกิดดับ กิเลสมันก็ไม่ขยับเขยื้อนอะไรเลย

กิเลส แก่นกิเลส

ในโลกนี้เขาว่าเพชรนิลจินดาเป็นของที่แข็งนะ กากเพชรเขาเอาไว้ตัดกระจก ไฉนก็เหมือนกัน สิ่งที่เข้มแข็งขนาดไหนนะ มันก็ยังตกอยู่ในได้อนิจจัง

นี่ก็เหมือนกัน กิเลสค้นหาความทะยานอยากเป็นอารมณ์ความรู้สึกนี้แหละ แก่นกิเลสไม่ใช่ฆ่าหรืออก แก้ไขได้ยากนัก ดูแลได้ยากนัก เพราะอะไร เพราะเป็นจิตนิสัย ไม่อย่างนั้นทำ ความสงบของใจเข้ามา โดยวิทยาศาสตร์ เรานั่งสมาธิ เราต้องได้สมาธิเหมือนเขา

มันมีพระมาบวชอยู่กับเราไป ในพรรษาเขาเดินจงกรม นั่งสมาธิเท่าไร เขาจดเป็นตัวเลขเลย แล้วมาบอกว่าเขาทำอย่างนี้เขาจะได้อะไร

ก็ได้ประสบการณ์ไป แล้วเวลาทำแล้วเราก็อำๆ ไป โลกเป็นอย่างนี้ โลกวิทยาศาสตร์เอาสถิติ เอาสถิติ แต่เวลาครูบาอาจารย์ของเราที่ประพฤติปฏิบัติ ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี ใครมีอำนาจวาสนามากน้อยขนาดไหน ถ้ามีอำนาจวาสนามาก เขารักและเขาฝึกไปคุณงามความดี เวลาเขาฝึกหัดปฏิบัติเขาต้องการข้อเท็จจริง ปัจจุบันตั้ง สันติปฏิญญา

เจ้าชายสิทธัตถะ อุทกดาบส อาฬารดาบสรับประกันว่าทำสมาบัติ ๖ สมาบัติ ๘ ได้ เป็นศาสดาเหมือนเรา เจ้าชายสิทธัตถะปฏิเสธๆ เพราะอะไร เพราะเราสงสัย เรายังงงๆ อยู่ เสียๆ งงๆ มันเป็นธรรมได้อย่างไร เพราะอะไร เพราะมันไม่รู้ไม่เห็นไป นี่เวลาคนที่มีความสติปัญญา แม้แต่ครูบาอาจารย์ยกย่องสรรเสริญ นั่นแสดงว่าครูบาอาจารย์ไม่รู้ ครูบาอาจารย์ไม่เป็นธรรม

ถ้าเป็นธรรม หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านหรือคันทมนะ เวลาลูกศิษย์ลูกหาผู้ปฏิบัติใน “สินกิเลสๆ”

สินกิเลสก็เรื่องของเอ็ง เริ่มต้นอย่างไร

หลวงตาพระมหาบัว ลูกศิษย์ลูกหาของท่านไปอวดเก่งกับท่าน ท่านบอก “ก.ไก่ ก.กา ว่ามา ก.ไก่ ก.กา ว่ามา เอ็งเริ่มต้นอย่างไร ทำสมาธิได้ไหม เป็นสัมมาสมาธิถูกต้องชอบธรรมหรือเปล่า”

ถ้าเวลาคุยหลังไมค์ใจ ใจที่ว่าเก่งๆ มานะ ก.ไก่ ก.กา ว่ามา สติเริ่มต้นอย่างไร

เวลาไปเทศนาว่าการสอนคนอื่นนะ ใจโฮ! แหม! สติปัญญาเลอเลิศ ทฤษฎีทั้งนั้นนะ เอาจริงเอาจังที่ไหน

ความจริงความจ้งมันเกิดจากพฤติกรรมการแสดงออกนั้นนะ ผู้ใดมีธรรม ถ้าแสดงออก กิริยาหยาบละเอียดขนาดไหนมันมีธรรมเจือปนมา ผู้ใดไม่มีธรรม นุ่มนวลขนาดไหนกิเลสทั้งนั้น หลอกแม้แต่ตัวเองแล้วไปหลอกคนอื่น

นี่เหมือนกัน ในการฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา เริ่มต้นมันอยู่ที่คำถามนี้ใจ ดูการเกิดดับๆ

ก็อภิธรรมใจ รู้ตัวทั่วพร้อมนี้ใจ เกิดดับๆ ขึ้นมา ผลของมันก็คือความสงบระงับ

เขาบอกว่า “อภิธรรมใช้ปัญญา ใจพวกพุทโธๆ มันเป็นสมณะ มันจะติดนิมิต มันจะรู้อะไรไม่ได้ ต้องพวกเราใช้ปัญญา เกิดดับ รู้ตัวทั่วพร้อม”

เกิดดับถ้าเท่าทัน ถ้ามีสติปัญญา มันก็เป็นสมณะ มันเป็นสมาธิเท่านั้นนะ เพราะอะไร ปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาที่เป็นปัญญาชน ปัญญาที่มีความรู้ สิ่งใดที่เกิดขึ้น เราก็ใช้สติใช้ปัญญาเทียบเคียงว่ามันมีเหตุมีผลมากน้อยขนาดไหน มันมีข้อเท็จจริงในตัวมันหรือไม่ ในอารมณ์ที่เราคิดนั้นนะ ตามข้อเท็จจริงทางวิชาการ เราก็แยกแยะได้ว่ามันถูกหรือผิด แต่มันดีหรือชั่ว ชอบหรือชัง มันพอใจหรือไม่พอใจ เวลาเท่าทันมันก็ปล่อย เท่าทันมันปล่อยด้วยเหตุผลใจ

นี่ใจ กิเลสกลัวธรรมะ กิเลสกลัวธรรมะ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ

ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็นข้อเท็จจริง แต่เวลากิเลสอยากได้ อยากดี อยากเป็น
อยากให้มันสมความปรารถนา มันจะเข้าไปแทรก สติปัญญาเราเท่าทันมันก็ปล่อยๆ มันก็
ปัญญาอบรมสมาธิเท่านั้นนะ

ศีล สมาธิ ปัญญา

ปัญญาๆ ปัญญาถ้ามันเกิดขึ้นมามันจะเป็นปัจจัยตั้ง สันติภูมิจึง มันเป็นปัญญาเกิดจาก
จิต ไม่ใช่ปัญญาเกิดจากทฤษฎี ปัญญาเกิดจากพระไตรปิฎก

บอกว่า มันจะเป็นไตรปิฎกหน้านั้น บรรทัดนั้น บรรคั้น

ลองแทนพิมพ์ผิดสิ ความหมายผิดหมดนะ แล้วถ้าข้อเท็จจริงนั้น เขาก็พิมพ์ตามนั้น
แหละ

แต่ข้อเท็จจริงนั้นมันอยู่ที่จิตนิสัยของแต่ละบุคคล ถ้ามันมีทฤษฎีทฤษฎีเดียว ทุกคน
ต้องเป็นอย่างนั้น

เช่น หลวงตาพระมหาบัวท่านบอกประจำ “น้ำพริก ถ้าถ่วงน้อยๆ มันจะมีรสมีชาติ
น้ำพริกไปละลายในแม่น้ำ มันจะมีรสมีชาติใหม่ น้ำพริกลงไปละลายในทะเล มันจะมีรสมีชาติ
ใหม่”

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเป็นสติปัญญาของจิตดวงนั้น มันเป็นปัญญาของจิตดวงนั้น แล้วถ้ามัน
จะเป็นปัญญาของจิตดวงนั้น พระสารีบุตรเป็นพระอรหันต์ ไม่เชื่อพระพุทธเจ้า ภาษาเราณะ
ทฤษฎีส่วนทฤษฎี เอาไว้สอนคนอื่น แต่หัวใจท่านเป็นธรรมแล้ว มันเป็นธรรมโดยข้อเท็จจริง

ไฉนบอกว่า มันต้องเป็นตามหน้านั้น บรรทัดนั้น ใ้พวกหลับตามันจะรู้ได้อย่างไร มันจะ
เป็นไปได้อย่างไร

ศีล สมาธิ ปัญญา

แล้วในปัจจุบันนี้ ปัญญาชนๆ มีสติ มีความรู้ จบ ๙ ประโยค ธรรมะนี้แทงทะลุปรุโปร่ง
หมดนะ แต่ทำสมาธิไม่เป็น ยืนยันว่าทำสมาธิไม่เป็น

ถ้าทำสมาธิเป็นนะ เอ้อะ! มันจะมหัศจรรย์ในใจของตัวเอง แล้วถ้ามหัศจรรย์ในใจของตัวเอง
นั่นล่ะคือพุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน

พุทธะคือผู้รู้ประจำใจ ใจของตัวเอง ถ้ามันตื่นขึ้นมาะ ถ้ามันมีอำนาจวาสนานะ มันนุ่มไป
เห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง

การเห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริงคือจิตเป็นสัมมาสมาธิแล้วเห็นกาย เห็นเวทนา
เห็นจิต เห็นธรรม มันจะเห็นต้นหาความทะยานอยาก เหตุแห่งการเคลื่อนไหวของจิต

จิตถ้ามันเป็นสัมมาสมาธิไป ไม่พาดพิงอารมณ์ใดๆ ทั้งสิ้น

แล้วไม่พาดพิงอารมณ์ใดๆ ทั้งสิ้น แล้วมันได้อะไรล่ะ

ก็ได้ความสงบสุข

แล้วถ้ามันจะเคลื่อนไหวล่ะ

นี่ไง ถ้ามันจะเคลื่อนไหว มันก็เห็นต้นหาความทะยานอยากไป ความอยากไป ความไม่
อยากไป หรืออยู่เฉยๆ ใจ ตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา ตัณหาคือเหตุแห่งทุกข์

เหตุแห่งการเคลื่อนไหว เคลื่อนไหวเพื่อภาวนามยปัญญา เคลื่อนไหวเพื่อความสงบสุข
กับเคลื่อนไหวโดยต้นหาความทะยานอยาก เคลื่อนไหวโดยทุกข์ใจ

ถ้าจิตเป็นสัมมาสมาธิ เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม จะเป็นแนวทางสติปัฏฐาน
๔ ตามพระพุทธศาสนา

ชาวพุทธศึกษาเล่าเรียนมีความรู้มาก แนวทางสติปัฏฐาน ๔ เพื่อเจ้อๆ เพื่อเจ้อละเมอ
เพื่อพัก เพราะมันไม่มีผลไง

รสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง

เราถึงใช้คำว่า “เห็นสติปัฏฐาน ๔ ปลอดภัย” เพราะโดยวิปัสสนิก โดยการนิก การคาดการณ์
หมาย ด้วยสติ ด้วยความรู้ที่นั่นแหละ

เขาถึงบอกว่า นั่นนะเป็นปัญญา ใ้พวกหลับหูหลับตาจะไม่รู้อะไรเลย

ใ้หลับหูหลับตา ถ้าเป็นสัมมาสมาธิ มันจะเห็นสติปัญญา ๔ ตามข้อเท็จจริง

ใ้หลับหูหลับตา แล้วหลงระเรีงไปกับโลก ไปกับฉันทสมาบัติ นั้นบ่าบอคอแตก

มีสติเท่าทัน มันจะสงบหมด

จะย้อนมาที่คำถามไ้

เวลาดูเห็นการเกิดดับๆ ก็เลสไม่ขยับเลย ไม่รู้จัก ไม่เห็นกิเลสทั้งสิ้น ดูแต่เงาสะท้อนของมันเป็นหน้าฉาก แต่ในเมื่อฝึกหัดปฏิบัติมากขึ้นๆ มาพิจารณาดูไ้ ถ้ามันเป็นความจริง ความหิว ความเจ็บปวด ความคัดจมูกต่างๆ มันเป็นแต่เรื่องของหลอก

ก็มันหลอกอยู่แล้ว ก็สมมุติไ้ จริงตามสมมุตินะ มันจริงไหมละ หิวไหม หิวทั้งนั้นนะ มันคัดจมูก มันเป็นหน้าฉากๆ แล้วถ้าสติไม่ทันมันก็เข้าไปส่งเสริม ไปส่งเสริมสิ่งนั้นให้เป็นทุกข์ แต่ถ้าเรามีสติปัญญาเท่าทันมัน มันก็แยกออก ไม่ไปส่งเสริม

เพราะมันเกิดไ้ อายตนะ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใหญ่เฉพาะหน้าที่ ลิ้นใหญ่เฉพาะเรื่องรู้รส ตา เพราะเห็นรูป สัมผัส ผิวหนัง มันใหญ่เฉพาะหน้าที่ มโนสิ รับรู้ไ้หมด ไม่ต้องสัมผัสไ้ใดๆ เลย มันคิดเอง

แล้วถ้ามันสงบสุขของมันขึ้นมาละ

สงบสุขคือจิตสัมมาสมาธิ

สมาธิแก้กิเลสไ้ไม่ได้ ไม่มีสัมมาสมาธิ หลวงตาพระมหาบัว หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านบอกว่าสมุทัยมันเจือปน

กิเลสต้นหาความทะยานอยาก สัญชาตญาณของจิต จะคิดอะไร ไม่มีสัญชาตญาณมันคิดไ้ได้อย่างไร ไม่มีความพอใจมันจะชอบหรือ ไม่มีการขัดแย้งหัวใจมันจะโกรธไ้ใคร มันเจือปนมาทั้งนั้นนะ

สัมมาสมาธิ กิเลสสงบตัวลง กิเลสสงบตัวลงมากน้อยขนาดไหน นั่นคือโอกาสที่เราจะได้ฝึกหัดยกขึ้นสู่วิปัสสนาได้

กิเลสสงบตัวลง ทำอะไรไม่เป็นเลย เสื่อม สพุเพ ธมฺมา อนตฺตา สพุเพ ธมฺมา อนตฺตา ธรรมทั้งหลายต้องเป็นอนัตตา ไม่มีสิ่งใดคงที่ทั้งนั้นนะ สติ สมาธิ กว่าจะได้มา ลงทุนลงแรง เกือบเป็นเกือบตาย อยู่แป๊บเดียวไปแล้ว ฉะนั้น จิตเจริญแล้วเสื่อม

คำว่า “เจริญแล้วเสื่อม” หมายความว่า จิตสงบสุขแล้วมันรู้จักคุณค่า มันรู้จักการรักษา เพราะอะไร เพราะมันเคยเจริญแล้วเสื่อม เวลาเจริญขึ้นมา มีความสงบสุขเหมือนพระอรหันต์เลย

เวลาคนภาวนาไม่เป็น แค่ทำสมาธิได้มันคิดว่ามันสิ้นกิเลส มันเป็นพระอรหันต์ไป นี่ไง ถึงว่าเหมือนพระอรหันต์เลย แต่ไม่ใช่ มันติดสมาธิ พอติดไปแล้วนะ มันอยู่คงที่ไม่ได้หรอก สพุเพ ธมฺมา อนตฺตา อนัตตาคือมันแปรปรวน มันเปลี่ยนแปลงสภาพ มันอยู่ไม่ได้

เว้นไว้แต่อกุปปธรรม อกุปปธรรม อฐานะที่ไม่มีมีการเปลี่ยนแปลง บุคคล ๔ คู่ คู่ที่ ๑ คู่ที่ ๒ คู่ที่ ๓ คู่ที่ ๔ ไม่มีการเปลี่ยนแปลง มีแต่พัฒนาขึ้น ได้หรือไม่ได้ เป็นหรือไม่เป็น

ฉะนั้น สิ่งที่ว่า ถ้าไม่มีสัมมาสมาธิ หรือสมาธิมันไม่มีกำลังของมัน มันจะไปวิปัสสนาไม่ได้

พูดทุกวัน พระกรรมฐานทำสมาธิไม่เป็น เพราะมันไม่รู้จักมิจฉาหรือสัมมา แล้วสมาธิไม่มี มันจะวิปัสสนาไปได้อย่างไร

วิปัสสนามันเกิดจากอะไร วิปัสสนาเกิดที่ไหน แล้วมันเกิดอย่างไร

ฉะนั้น มันถึงเป็นปัญญาสมมุติ ปัญญาทางโลก ปัญญาโดยสัญชาตญาณ มันก็เลยเป็นคำถามมานี้ไง

มันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ มันเป็นปัญญาของโลก เป็นปัญญาของชาวพุทธที่มีความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม ทางโลกคือวิทยาศาสตร์ ทางธรรมคือในพระไตรปิฎก ธรรมะของพระพุทธเจ้า ศึกษากันมาแล้วมาเทียบมาเคียง มาพิจารณา มหัศจรรย์ๆ

แต่ถ้าทำสมาธิเป็น เจียบ เจียบเลย ยกขึ้นสู่วิปัสสนาได้มันยิ่งกว่ามหัศจรรย์

แล้วหลวงตาพระมหาบัวสืงกิเลสไป “เราไปพูดกับใครไม่ได้หรอก เขาหาว่าเราบ้า”

ทั้งๆ ที่ท่านเรียนจบมหานະ เพื่อนๆ ที่เป็นมหา ๙ ประโยคเยอะเยาะไปหมด มหาเขียนนะ ๙ ประโยค เป็นเจ้าคณะจังหวัดนครราชสีมา เป็นเจ้าฟ้าเจ้าคุณด้วย สละตำแหน่งทั้งหมดแล้ว ไปฝึกหัดปฏิบัติ ฟังเทศน์หลวงตาพระมหาบัว เจียบ เจียบ

นี่ไง เวลาเจียบขึ้นมาเพราะอะไร

เพราะไปเถียงอะไรกับเขา ถ้าเถียงกับเขามันก็เท่ากับเถียงคอมพิวเตอร์นั่นนะ คูสิ เวลาคอมพิวเตอร์เวลามันประมวลผลนะ พับๆ เถียงมันสิ

กระแสดังคม กระแสคืออารมณ์คน มันบ้าบอคอแตก ถ้ามันไม่เป็นประโยชน์กับใคร ทั้งสิ้น เวลาเป็นประโยชน์กับเรา เห็นไหม เจียบ

นี่ก็เหมือนกัน นี่คำถามไง เวลาที่มันหิว มันคัดจุกตอกต่างๆ ถ้าเราเท่าทันมัน เราก็ไม่เข้าไปร่วมกับมัน ถ้ามันเข้าไปร่วมกับมัน มันเข้าไปส่งเสริมมัน

แล้วทำอย่างนี้ถูกหรือไม่ถูก

ปัญญาอบรมสมาธิ ฝึกหัดบ่อยครั้งเข้า ทำให้เรา รู้ ให้เราเกิดขึ้นกับเรา ถ้ามันเกิดขึ้นกับเรานะ ถ้าน้อมไปเห็นสติปัญญา ๔ ตามความเป็นจริง มันจะเกิดความมหัศจรรย์มาก

นั่นเริ่มต้นจากสมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐานไป

วิปัสสนาคือปัญญาที่รู้แจ้งแทงตลอดกิเลสในหัวใจของตน

เห็นกิเลส จับกิเลสได้ รู้จักกิเลส พิจารณาไป แล้วมากน้อยขนาดไหน ตทั้งหมดหนชั่วคราวชั่วคราว ตทั้งหมดคือใช้สติใช้ปัญญาชนะมัน มันก็ปล่อยวาง ปล่อยวางชั่วคราวชั่วคราว

ถ้ามันสมุจเฉทปหาน ขณะที่มันสมุจเฉทปหาน นั่นคือทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ นิโรธ ทุกข์ดับด้วยมรรค ๘ มรรคจะสมบูรณ์แบบ แล้วเป็นปัจเจกตั้ง สันติภูมิโก แล้วจะเก็บไว้ในหัวใจ แล้วพยายามจะฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาให้สูงส่งกว่านี้เรื่อยไป จบ

ข้อ ๓๑๕๐. เขาถามเนาะ คำถามเขียนมาว่า

ถาม : ข้อ ๓๑๕๐. เรื่อง “กราบเรียนหลวงพ่อ รู้จักตัวเองแล้ว ควรจะไปบวชที่ตีใหม่เจ้าคะ”

ตอบ : นี่คือคำถามไง มันเป็นการกระทบ มันเป็นการรู้สึกตัวแล้ว รู้สึกตัวแล้วก็เป็นอำนาจวาสนาของคน เขียนมาบอก เขียนมาเพื่อให้รู้ รู้แล้วไง

ถ้าสำหรับเรานะ สพุเพ สตฺตา สัตว์ทั้งหลายเป็นเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ ตายด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น เป็นสุขๆ เกิด อย่าเบียดเบียนซึ่งกันและกันเลย แล้วถ้าจะไปบวชหรือไม่บวช มันเป็นเรื่องอำนาจวาสนาของคน เอวัง

ถาม : ข้อ ๓๑๕๑. เรื่อง “ผลของการภาวนา”

นมัสการหลวงพ่อ ผมได้มีโอกาสไปอยู่วัดสองวัน เติบจนกรม นั่งสมาธิได้เยอะกว่าตอนอยู่บ้าน บรรยากาศที่เงียบสงบและหมู่คณะที่ดีมีผลให้เราเร่งความเพียรได้จริงๆ

มีคำถามเกี่ยวกับการภาวนา ๒ ข้อ

๑. ได้ลองนั่งสมาธิได้ตั้งไม้ดู ช่วงแรกไม่มีปัญหา นั่งไปเรื่อยๆ เริ่มมีมด มีแมลง มียุงมากวน กัดพันสู้รับ กวนไปสักพัก พุทโธเอาไม่อยู่ เริ่มแผ่เมตตาไป นึกในใจว่า เดี่ยวยุงไม่กี่วันก็ตาย ให้มันดูดเลือดนิดหน่อยจะเป็นอะไรไป สักพักคำของหลวงพ่อขึ้นมากลางหัวใจ

“สพุเพ สตฺตา จงอยู่เป็นสุขๆ เกิด”

ผมรีบใช้ประโยชน์ในการบริการแทน บริการไปเรื่อยๆ จนความรู้สึกร่างกายจางหายไป แต่สักพักก็กลับมารู้สึกตัว ไปอย่างนี้อยู่หลายหน นั่งได้ ๑ ชั่วโมงกว่า เริ่มรู้สึกว่ามดแมะที่ผิวหนังถี่ๆ หนีไปสักพักทนมไม่ไหว จึงถอนออกมาเพื่อปัดมดออก

อยากเรียนถามหลวงพ่อว่า ถ้าเจอแบบนี้เราควรภาวนาอย่างไรดีครับ หรือเวลาพระอุปัชฌาย์นั่งภาวนาในป่าเขาจับมือเรื่องแมลงอย่างไรครับ

๒. แกว่งมือเดินในทางจงกรมครับ แบบที่เราเดินถนนทั่วไป รู้สึกตัวกระฉับกระเฉงและ
ว่องไวว่าการเดินแบบเก็บมือไว้ที่หน้าท้อง แบบนี้ใช้ได้ไหมครับ เพราะกลัวว่าจะไม่เคารพต่อ
ทางจงกรมในสายวัดป่า ขณะที่เดินไวๆ ความคิดมันจะตามไปไม่ค่อยทัน พอใจมันเริ่มสงบ
สามารถเดินช้าลงได้ กุมมือไว้หน้าท้องตามปกติได้ มีสติกำกับได้ดีขึ้น หลวงพ่อว่าใช้ได้ไหมครับ

ตอบ : นี่คำถามนะ

หนึ่ง การภาวนา ผู้ที่ฝึกหัดปฏิบัติมานะ เวลาพระเราๆ เวลาจะภาวนา ภาวนาตลอดชีวิต

ฉะนั้น คำว่า “ภาวนาตลอดชีวิต” เป็นพระอาชีพ เป็นพระกรรมฐานโดยอาชีพ ภาวนา
๒๔ ชั่วโมงตลอดทั้งชีวิต นี่การเผชิญกับแมลง การเผชิญกับมด การเผชิญกับสิ่งใด มันจะมีของ
มันอยู่ทั้งนั้นแหละ มันก็อยู่ที่อำนาจวาสนาใจ

อย่างเช่นหลวงปู่ผางๆ ในประวัติหลวงปู่ผาง ท่านมีความสัมพันธ์กับพวกพญานาคมาก
จะไปอยู่ที่ไหนก็แล้วแต่มันจะเจอตัวใหญ่ๆ บางทีไปเจอนะ ใ้อโฮ! มานี้ โผล่มานี้ หัวเบ้อเร่อ ตา
เท่าตาไซ่อย่างนี้ นัน้อยู่ที่วาสนา

หลวงปู่ขาวท่านมีความสัมพันธ์กับช้าง ไปอยู่ที่ไหนก็เจอแต่ช้างไง

เวลาครูบาอาจารย์ของเรา เรื่องยุ่งๆ ต้องท่านพ่อลีวัดอโศการาม มาสร้างวัดอโศฯ นั้นนะ
ริมทะเล ท่านไปนั่ง เวลาขงมามันเป็นเหมือนพายุเลย ท่านนั่งให้มันกัดตลอดเลย พอลมตา
ออกมา ใ้อโฮ! ที่นั่งเลือดทั้งนั้นเลย

นั่นเห็นไหม เวลาอำนาจวาสนาบารมีของแต่ละองค์ อยู่ที่อำนาจวาสนา เวลาครูบา
อาจารย์ที่เป็นธรรมๆ ท่านก็หลีกเร้น

ในวงกรรมฐานนะ เวลาออกธุดงค์ จะบัสสวาระ จะบ้วนน้ำลาย ต้องไปไกลๆ เลย ถ้าอยู่
บริเวณนั้น เพราะแค่หยดน้ำนี่ มันจะเรียกมดมาเลย พวกมด พวกแมลงอยู่ในป่า เรื่องน้ำนี่
สำคัญมาก ฉะนั้น เวลาธุดงค์ไปแล้วมันจะมีประสบการณ์เรื่องนี้ทั้งนั้นนะ

แล้วเวลาพอเดินดูดังก็ไป ผ้าเรา ผ้าจีวร ผ้าสามผืน เวลามันมีเหงื่อมีไคล โอ้โฮ! มันกลิ่น
ทั้งนั้นนะ ต้องพับต้องเก็บให้ดี ถ้าพับเก็บไม่ดีนะ คินนั้นทั้งคินได้เจอกับมด ได้เจอกับแมลง
ทั้งนั้นนะ วิธีหลบหลีก นี่พูดถึงวิธีแบบโลก แบบวิทยาศาสตร์ไง

แต่วิธีหลบหลีกแบบธรรม อย่างที่ท่านพ่อลีท่านนั่งเลย ครูบาอาจารย์หลายองค์ท่านก็
พิสูจน์ แต่ถ้าจะหลบ หลบแบบธรรมและวินัย เราหลบเราหลีกของเราเอง มันอยู่ที่วาสนา

คำว่า “วาสนา” คือว่าคนชอบหรือไม่ชอบอะไร ทนได้หรือทนไม่ได้กับอะไร ทนได้หรือทน
ไม่ได้ก็หลบหลีกเอา หลบหลีกด้วยสติด้วยปัญญา หลบหลีกโดยไม่ผิดธรรมวินัยนะ

ไม่ใช่หลบหลีกแล้วไปสร้างบาปสร้างกรรมโดยการเป็นอาบัติกรณีอื่นๆ หลบหลีกต้อง
หลบหลีกอยู่ในธรรมและวินัย

แล้วถ้าอยู่ในธรรมวินัย แล้วจิตสงบไม่สงบ จิตได้หรือไม่ได้ ภาวนาเป็นหรือภาวนาไม่เป็น
หลบหลีกแล้วภาวนาได้ นั่นจะเป็นประโยชน์ หลบหลีกแล้วภาวนาไม่ได้ ก็ต้องหาอุบายวิธีการ
หลบหลีกของเราไป นี่เฉพาะตัวบุคคล ฉะนั้น ครูบาอาจารย์ของเราถึงไม่เหมือนกัน

แต่ถ้าเรา เราจะพิจารณาของเราอย่างไรก็เป็นอำนาจวาสนาของตน แล้วมันเป็น
ประสบการณ์ของแต่ละบุคคล แต่ละขั้นแต่ละตอนของบุคคลคนนั้น มันเกี่ยวกับอำนาจวาสนา
นะ มันเกี่ยวกับความสัมพันธ์นะ เราเคยมีเวรมีกรรมไว้กับใคร

เวลาครูบาอาจารย์ของเราอยู่ในป่าในเขา เยอะมากเรื่องเสือ แล้วเวลาเสือมาเป็นเสือ
จริงๆ ก็มี เสือเทพนี่ส่วนใหญ่ เสือเทพเป็นเสือแบบที่ว่ามันไม่ใช่เสือธรรมชาติ ถ้าเสือธรรมชาติ
มันจะเข้าใจความรู้สึกนึกคิดเราไม่ได้ ถ้าเป็นเสือเทพๆ พอเราคิดอะไร เขามีปฏิกิริยาตอบโต้

ครูบาอาจารย์เรานะ “จะมานั่งดูกันทำไม ก็กลัวไง”

เวลาพูดนะ เขาก็ “ฮืม!”

เวลาว่า “ถ้าจะมาปกป้องภัยให้ก็แล้วแต่เสือ”

มันสงบเลย มันรู้ถึงความคิดเรา นี่ถ้าเป็นพวกเทพบันดาล คำว่า “เทพบันดาล” แสดงว่า
พระองค์นั้นมีอำนาจวาสนา สิ่งนั้นจะมาช่วยส่งเสริมในการปฏิบัติ

เวลาเราปฏิบัติขึ้นไป จิตมันจะกวัดแกว่ง จิตเรามันจะโลเล ถ้ามีสิ่งนั้นมาช่วย เห็นไหม ช่วยควบคุม ถ้ามีวาสนานะ

เวลาในพระไตรปิฎกไป เวลาพระอะไรที่อุปัฏฐากพระพุทธเจ้า เวลาละทิ้งพระพุทธเจ้าไป ไปเดินจงกรมในป่าไป ใ้โฮ! เวลาจิตมันคิดฟุ้งคิดซ่านขึ้นมา เทวดามาหยุดยั้งกลางอากาศเลย

“สิ่งที่เขาคิดต่างๆ มันเป็นเรื่องโลกๆ พวกนั้นเป็นพวกโลกๆ ที่เขายังติดอยู่ในโลกธรรม ท่านต่างหาก ท่านต่างหาก ท่านเป็นคนที่ยืนหยัด เป็นคนที่มีโอกาส”

เพราะเดินจงกรมอยู่ไป เดินจงกรมอยู่มันวิตกวิจารณ์ มันทุกข์ มันน้อยอกน้อยใจ เราไม่มีอำนาจวาสนา เรามันทุกข์มันยาก เทวดามาหยุดยั้งกลางอากาศเลย

แล้วเทวดา ในพระไตรปิฎก เทวดานั้นนะเคยเป็นผู้ร่วมประพตปฏิบัติมาด้วยกัน มา ยับยั้งกลางอากาศ

“เขายังติดในโลกธรรม ๘ ยังหลงระเรีงกับโลก ท่านต่างหาก ท่านต่างหาก”

ใ้โฮ! มันพึ้นมาหมดนะ ทั้งสติ ทั้งกำลังใจ เดินจงกรมคึ้นนั้นสำเร็จเป็นพระอรหันต์ นี่พูด ถึงว่าถ้ามีวาสนา ใ้หรานะ แค่ว่าพอให้อยู่กับเนื้อกับตัวนี้ก็บุญกุศลแล้ว

นี่พูดถึงว่าประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

๒. การเดินจงกรม การแกว่งแขนต่างๆ

มันอยู่ที่ว่าวิตกวิจารณ์มากน้อยขนาดไหน แต่โดยข้อเท็จจริง การเดินแกว่งนี่นะ มัน สะดวกสบาย มันส่งออกใจ ความรู้สึกไปอยู่ที่ปลายแขน

สติสำคัญมากนะ

เวลาครูบาอาจารย์เราให้ไว้ที่หน้าท้องนั่นแหละ การเดินมันทุกข์มันยากไปทั้งนั้นนะ แต่ กิริยาที่มันพร้อม มันควบคุมดูแลตัวเอง มันจะทำให้สติดีขึ้น

การปฏิบัติมันอยู่ที่เราปฏิบัติ แล้วประสบการณ์ของจิตมันจะสอน เวลาจิตมันกระทบอะไรรุนแรง เดี๋ยวจกรรมมันยาก จะเร็วจะช้านี้เต็มที่เลย แต่พอมันเริ่มเข้าที่ ความรู้สึกนึกคิดมันจะเบาลงแล้ว

การทำสมาธิมันจะรู้จะเห็นเลยว่า ฟุ้งซ่าน ฟุ้งซ่านขนาดไหน ทุกข์ยากขนาดไหน เวลามันเข้าด้ายเข้าเข็มขึ้นมามันเริ่มคล่องตัว คล่องตัวอย่างไร แล้วเวลามันจะขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปนาสมาธิ มันจะรวมใหญ่ท่ามกลางการเดินจกรรม มันทำอย่างไร แล้วจิตมันลงอย่างไร มันเป็นอย่างไร นี่แค่สมาธิ

ศีล สมาธิ ปัญญา ยกขึ้นสู่วิปัสสนาเป็น มันถึงจะเป็นแนวทางการปฏิบัติแนวทางสติปัฏฐาน ๔ โดยความถูกต้องชอบธรรม โดยการขุดคุ้ยค้นคว้าของหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น แล้ววางแนวทางไว้ให้กับสัททวิหาริก ลูกศิษย์ของหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ให้เป็นข้อเท็จจริงขึ้นมา ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม มันจะรู้ตามข้อเท็จจริงนั้น จบ

ถาม : ข้อ ๓๑๕๒. เรื่อง “สภาวะธรรมที่ไม่เคยเจออีกเลย มันคืออะไร”

สวัสดิ์ครับ ผมเป็นนักปฏิบัติที่น่าจะเรียกตัวเองว่านักปฏิบัติได้ เพราะผมรู้ทันความคิด เห็นจิตมันทำงาน รู้แล้วว่ามันควบคุมไม่ได้ มีเหตุอะไรมาก็เป็นไปตามเหตุที่กระทบหลายอย่าง มันก็ควบคุมไม่ได้ ได้แต่แค้รู้

ปัจจุบันผมใช้พุทโธ เมื่อก่อนผมไม่ชอบพุทโธเลย เลยฟังคลิปหลวงตาพระมหาบัวท่านบอก “เพราะแบบนั้นไง มันต้องบังคับให้จิตอยู่กับพุทโธ”

เข้าคำถาม สมัยปี ๒๕๖๑ ตอนนั้นจิตมันเกิดสภาวะที่จำอะไรไม่ได้ มันไม่ใช่อาการ ความจำเสื่อม ผมก็ไม่รู้จะเรียกมันว่าอะไร มันไม่มีตัวผม จิตผมมันกลัวมาก ผมใช้เวลาหลายชั่วโมงมากเพื่อให้ผมจำได้ เหมือนมันกลัว ขอโอกาส ผมอยากรู้มันคืออะไร

ตอบ : นี่ไง “ผมเป็นนักปฏิบัติที่พอจะเรียกตัวเองว่าเป็นนักปฏิบัติได้”

ถ้านักปฏิบัตินะ เขาจะมีประสบการณ์การประพฤติปฏิบัติ แล้วนักปฏิบัตินะ เขาจะมีเหตุมีผล คำว่า “มีเหตุมีผล” ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ อย่างเช่นถ้าวันนี้มันฟุ้งมันซ่าน มันฟุ้งซ่านเพราะอะไร ถ้าวันนี้จิตที่มันสงบมันร่มเย็น มันร่มเย็นเพราะอะไร

ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ

ครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมไป หลวงตาพระมหาบัวท่านบอก “พระมันทำสมาธิกันไม่เป็น มันทำสมาธิกันไม่เป็น เพราะมันไม่มีคำบริกรรม”

คำบริกรรมก็เหมือนกับเวลาปัญญาชนที่ออกกำลังกาย เดิน วิ่ง การเดินและการวิ่งนี้ กิริยา กิริยาเคลื่อนไหวคือความสงบ

จิตอยู่เฉยๆ เป็นสมาธิ ไม่มี

คำบริกรรมนั้นนะเหมือนกับเราเดินหรือวิ่งเพื่อความสงบสุขของใจ ฉะนั้น ถ้าพุทโธๆ คือ คำบริกรรม ถ้าจิตมันไม่มีคำบริกรรม มันเอาอะไรมาสงบ มันมีแต่เผลอเผลอ เพื่อเจอ เพื่อฝันไป ถ้า มันเผลอเผลอ เพื่อเจอ เพื่อฝัน เห็นไหม

ฉะนั้น เขาบอกว่าเขาเป็นนักปฏิบัติที่พอจะเรียกว่าเป็นนักปฏิบัติได้ เพราะเขาปฏิบัติมา เท่าความรู้ความเห็น

มันก็เท่ากับเท่าทันความคิดเท่านั้นนะ

ฉะนั้น ทำมาอย่างนี้เขาว่าเขารู้เขาเห็นของเขา

นี่ไง มันไม่สงบสุขไป มันไม่เป็นสัมมาสมาธิไป ชณิกะ อุปลาระ อับปนา ยกขึ้นสู่วิปัสสนา นะ มันจะเข้าสู่มรรคสู่ผลนะ มันจะเกิดภาวนามยปัญญา ปัญญาที่เป็นความมหัศจรรย์

ไฉ่คำถามที่ถามว่าปี ๒๕๖๑ ไร่สาระมากเลย เวลาปี ๒๕๖๑ ที่ไร่สาระที่ว่า “มันเข้าไป เฉยๆ จนมันรู้อะไรไม่ได้เลย”

มันมีผู้ปฏิบัตินะ ที่มีความเห็นผิด สิ่งที่สูงสุดในการประพฤติปฏิบัติคืออุเบกขา อุเบกขานะ ผู้ที่ทำความสงบสุข ทำสมาธิเป็น ถ้ามันไม่เป็นสมาธินะ เวลามันปวด ปวดมากๆ เวลาถ้ามันเป็นสมาธินะ ไฉ่โฮ! มันลงนะ มันสงบสุขมาก นี่ไง ที่ว่าสุขกับทุกข์

แต่ถ้าเวลาฝึกหัดปฏิบัติของเราขึ้นไป วันไหนมันพลังเปลว หรือความสมบูรณ์แบบในการปฏิบัติมันไม่ได้

นักปฏิบัตินะ นักปฏิบัติอาชีพ เราปฏิบัติตลอดเวลา ถ้าวันไหนสมบูรณ์แบบ มันเข้าสมาธิได้ง่ายๆ เลย แล้วดูแลรักษาได้ง่าย แต่โดยธรรมชาติของมนุษย์ มันไม่สมบูรณ์แบบเป็นบางครั้ง บางคราว ถ้าไม่สมบูรณ์แบบ เราไม่ทันใจ พอเราไม่ทัน มันจะไปสุขก็ไม่ใช่ มันจะไปทุกข์ก็ไม่ใช่อะไร กลางๆ ใจ อูเบกขาๆ

หลายๆ คนมีความเห็นผิดใจ อูเบกขาเป็นต้นเหตุให้เกิดธรรมะ มันเป็นไปได้อย่างไร นี่ไง มันไม่รู้อะไรเลย

เวลาคนภาวนานะ เวลามันทุกข์มันยาก ทุกข์เจียนตาย เวลาจิตมันลง ใ้โฮ! มันสุข สุขมหัศจรรย์ แล้วมันก็รู้ว่าสุขกับทุกข์ใจ แล้วเวลาสุขมันก็ไปไม่ได้ ทุกข์มันก็ไม่ไป แล้วมันคืออะไรล่ะ

เหมือนไม่รู้ อูเบกขา

นี่ไง เวลามันวางเฉยๆ นะ เวลาผู้ปฏิบัติ เวลานั่งได้ ๘ ชั่วโมง ๑๐ ชั่วโมงนู่นนะ เวลานั่งไปไม่รู้อะไรเลยนะ ไม่รู้อะไรเลย

ถ้าหลวงตาพระมหาบัวท่านว่าไง “สมาธิห้วงตอ”

เวลาเรานั่งสมาธินะ ทุกข์เจียนตาย เวลามันไม่ได้ ปวดอยู่อย่างนั้นนะ ปวดซ้อนปวดปวดบวมปวด ปวดมากขึ้น

เวลาถ้ามันทำของมันได้ไง เวลาจิตมันลง ใ้โฮ! สุข ขณิกสมาธินะ สุข อูปะจาระ ใ้โฮ! สุข แล้วออกรู้ด้วย เวลาอัปปนา สักแต่ว่าปรากฏ

สมาธิคือสมาธิ สัมมาสมาธิหรือมิจฉา แล้วเวลาลงอูเบกขาล่ะ มันไปนะ มันจะไปสุขก็ไม่ใช่ มันจะไปทุกข์ มันก็ไม่ทุกข์ เพราะเรามีเหตุของเรา เรามีคำบริกรรม เรามีการภาวนาของเรา

เวลามันอูเบกขา เพราะอะไร เพราะวิตก วิจาร์ ปีติ สุข เอกัคคตารมณ์ ปีติ ตัวใหญ่ ตัวพอง ตัวมหัศจรรย์ ตัวเล็ก ตัวใหญ่ ตัวยุบ มันรู้วาระจิตได้เลย ถ้าปีติ ปีติในบาลีสมีเยอะมากนะ เขาจะบอกว่าปีติระดับนั้นระดับนี้

นี่ก็เหมือนกัน อุเบกขา เวลามันวางใจ เวลามันเป็นกลาง เพราะมันจะไปสุขหรือทุกข์ ไปรู้ให้มันชัดเจนมันไม่เป็น เวลามันอุเบกขา อุเบกขาถ้าคนมีอำนาจวาสนา มันก็พอง ซาอยู่อย่างนั้นนะ มันไม่ไป มันอยู่ตรงกลาง แล้วถ้ามันลึกลับซับซ้อน มันอยู่ที่บุญและบาปของคน อันนี้อยู่ที่วาสนา อย่างเช่นพระอรหันต์ประเภทอะไร

นี่ไง เวลาที่มีอำนาจวาสนา เอตทัคคะ ลูกศิษย์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านตั้งให้หมดเลย พวกนี้เป็นรองทั้งนั้น พระพุทธเจ้าต้องเหนือกว่า รู้มากกว่า ท่านถึงรับประกันได้ว่ามีเลิศทั้งนั้น เลิศทางฤทธิ์ เลิศทางปัญญา แต่ทุกอย่างองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ประเสริฐสุด

ทีนี้จะย้อนกลับมาความรู้สึกไง สวากสาวกะที่ได้เป็นไง

นี่พูดถึงว่า “สภาวะธรรมที่ผมเคยเจอนั้นมันคืออะไร”

เราจัดอยู่ในหมวดหมู่ของอุเบกขา แต่มีหยาบ มีกลาง มีละเอียด

ถ้าบอกว่า แล้วบอกอุเบกขา เดี่ยวจะไปเปิดพระไตรปิฎกแล้ว อุเบกขามันเฉยๆ ผมจะไม่ได้เฉย

เฉยมันก็มีเยอะนะ มันมีระดับเยอะแยะไปหมด มันอยู่ที่วาสนา

ฉะนั้น อดีตอนาคตที่ผ่านมาแล้วเป็นประสบการณ์ของจิตที่ผู้ฝึกหัดปฏิบัติทั้งนั้น แล้วมันให้ผลอะไรกับเราละ มันได้ประโยชน์อะไร แล้วจิตของเราสงสัยหรือยังจับต้นชนปลายสิ่งใดไม่ได้

ชัดๆ มีสติบริกรรม แล้วตัวเอง เห็นเอง รู้แจ้ง

อตตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน

แล้วยิ่งรู้มากยิ่งงมงาย ยิ่งมีการศึกษามากยิ่งปฏิบัติได้เหลวแหลกมาก

หลวงตาพระมหาบัวไปหาหลวงปู่มั่นใจ

“มหา เรียนถึงเป็นมahamanะ ธรรมะไม่ได้อยู่ในทฤษฎี ไม่อยู่ในพระไตรปิฎก ไม่อยู่ในใดๆ ทั้งสิ้น อยู่ในหัวใจของคน แล้วถ้ามีความรู้มาก ปฏิบัติไปมันจะเตะมันจะถึบกัน”

มันจะสร้างอารมณ์ สร้างความรู้สึก แล้วเราก็ถึง ตัวเองเรียนผูก ผูกความรู้ของเรา แก้ไม่ได้ ครูบาอาจารย์นะ เรื่องนี้ไร้สาระมาก

พุทโธชัดๆ

หลวงปู่มั่นสั่งหลวงตาพระมหาบัวไว้ไง “อย่าทิ้งผู้รู้ อย่าทิ้งพุทโธ ไม่มีทางเสีย”

ไม่ทิ้งผู้รู้ ไม่ทิ้งพุทโธ มันหยาบ มันกลาง มันละเอียด ตรวจสอบเอง แก้ไขเอง แล้วหัวใจมันจะเป็นธรรม เอวัง